

Antwoord van Gedeputeerde Staten op vragen van

T.W.M. Beeloo (Volt), P. de Bes (JA21), C.N. de Jager (SGP), A.R. Witte (ChristenUnie),
A.H.K. van Viegen (PvdD) en L.J.M.W. Neijenhuis (D66)
(d.d. 20 november 2025)

Nummer
4322

Onderwerp
Landbouwvisie

Aan de leden van Provinciale Staten

Toelichting vragensteller

Tijdens de gezamenlijke commissievergadering op 14 november over het Omgevingsbeleid, met betrekking tot de onderwerpen uit de commissie Landelijk Gebied, ontstond onduidelijkheid over het al dan niet verschijnen van een provinciale landbouwvisie. Dit is opmerkelijk, omdat in de afgelopen jaren op verschillende momenten is aangegeven dat er aan landbouwkoers of een dergelijke visie gewerkt werd.

Een integrale landbouwvisie is van groot belang, omdat er momenteel op verschillende beleidsdossiers besluiten worden genomen die direct invloed hebben op de toekomst van de landbouw in Zuid-Holland. Denk hierbij aan thema's zoals water en bodem, stikstofreductie, de eiwittransitie, generatiewisseling in het agrarisch ondernemerschap en de inrichting van het landelijk gebied. GS kiest ervoor om in januari 2026 uitsluitend met een Uitvoeringsagenda Landbouw te komen en werkt tegelijkertijd aan aanpassingen in het Omgevingsbeleid. Zonder duidelijke, samenhangende beleidslijn bestaat het risico dat afzonderlijke maatregelen niet goed op elkaar aansluiten of zelfs tegenstrijdig zijn.

Vanwege de ontstane onduidelijkheid willen wij graag helderheid krijgen over de stand van zaken en het verdere proces rondom de landbouwvisie. Daarom stellen wij de volgende vragen.

1. *Is er op dit moment een landbouwvisie of een vergelijkbaar beleidsdocument in voorbereiding? Zo ja, wat is de huidige status en wanneer kan Provinciale Staten deze verwachten?*

Antwoord

Er is geen separate landbouwvisie. Het landbouwbeleid is integraal onderdeel van het provinciale omgevingsbeleid. Er wordt op dit moment gewerkt aan een startnotitie voor de Modulaire herziening landbouw binnen het omgevingsbeleid. Deze herziening leidt naar verwachting tot aanpassingen in onderdelen van de visie, de verordening en het programma. In het ontwerp van de Modulaire herziening nemen wij ook een visie op landbouw richting 2050 op. In de startnotitie wordt de richting, de scope en het proces van deze modulaire herziening vastgelegd. De startnotitie wordt naar verwachting in het tweede kwartaal van 2026 door GS ter vaststelling aan u aangeboden.

2. *Klopt het dat er momenteel geen zelfstandige landbouwvisie bestaat en dat relevante onderdelen nu in het Omgevingsbeleid moeten worden teruggevonden? Zo ja, acht GS dit een wenselijke situatie?*

Antwoord

Dat klopt en ja, GS achten dit de gewenste situatie. Het vastleggen van beleid en regels vindt plaats in de daartoe bestemde instrumenten (omgevingsvisie, omgevingsverordening, omgevingsprogramma) onder de Omgevingswet. Zo wordt voldaan aan alle vereisten voor juridische doorwerking en zorgvuldige totstandkoming van het provinciaal omgevingsbeleid. Landbouw is een bestaande beleidsopgave en daarmee integraal onderdeel van het provinciaal omgevingsbeleid.

3. *Hoe verhoudt het Omgevingsbeleid zich tot een mogelijke landbouwvisie en op welke wijze wordt voorkomen dat tegenstrijdigheden ontstaan tussen verschillende beleidsdossiers?*

Antwoord

Het Omgevingsbeleid omvat inhoudelijk zowel de landbouwvisie (als onderdeel van de omgevingsvisie), als de bijbehorende regels en maatregelen ter uitvoering van deze visie. In de totstandkoming van het Omgevingsbeleid wordt steeds gezien en inzichtelijk gemaakt hoe andere beleidsopgaven mogelijk op positieve of negatieve wijze worden geraakt. Dit wordt onderbouwd in een Omgevingseffectrapportage (OER) en een Leefomgevingstoets (LOT).

4. *Waarom heeft GS ervoor gekozen om geen landbouwvisie op te stellen, terwijl dit eerder aan Provinciale Staten is toegezegd en hoe rijmt GS dit met het feit dat er wél een Uitvoeringsagenda Landbouw wordt gepresenteerd?*

Antwoord

Landbouw is als beleidsopgave integraal onderdeel van het omgevingsbeleid. De Uitvoeringsagenda Landbouw geeft uitwerking aan de drie maatregelen die voor het beleidsdoel 5.2 Toekomstbestendige landbouw zijn opgenomen in het Omgevingsprogramma. De uitvoeringsagenda betreft dus de realisatie van het bestaande landbouwbeleid, zoals dat is opgenomen in het omgevingsbeleid.

Ons is geen toezegging van een separate landbouwvisie bekend. Op 14 november 2024 bent u met een lid GS-brief "Update proces landbouwkoers Zuid-Holland" (PZH-2024-860753344) geïnformeerd over de uitwerking van het landbouwbeleid in het Omgevingsbeleid Herziening 2024. Vervolgens heeft u met een GS-brief van 17 december 2024 (PZH-2024-864375015) het "Besprekstuk Landbouwkoers 2025: Aanzet tot Uitvoeringsprogramma Landbouw" ontvangen. Met dit besprekstuk bent u geïnformeerd over de landbouwkoers en de beoogde vervolguutwerking hiervan naar een Uitvoeringsagenda Landbouw.

Het is steeds onze intentie geweest om het landbouwbeleid verder te ontwikkelen als onderdeel van ons omgevingsbeleid. Daarbij zien wij beleidsontwikkeling als een continu proces, wat zeker voor een complex en ingrijpend onderwerp als landbouw, zorgvuldig moet gebeuren. Beleidsontwikkeling evenals uitvoering van het staande beleid zijn doorlopend, waarbij ervoor is gekozen om onderdelen van het landbouwbeleid mee te laten lopen met de herzieningen van het Omgevingsbeleid van 2024 en 2025. Wij hebben voor landbouw wel de ambitie om aanvullend beleid te formuleren. Dit betreft onder andere de vraag hoe we voldoende landbouwgrond beschikbaar houden die nodig is voor een toekomstbestendige landbouwsector. Daarnaast zien we dat vanuit de gebiedsprocessen van het ZH-PLG nu meer inzicht ontstaat over wat aan beleidskaders nodig is om in de gebieden tot doelbereik te komen. Daarom werken we toe naar een Modulaire herziening landbouw waarin we ook een visie op landbouw richting 2050 opnemen.. De startnotitie daarvoor ontvangen PS in het tweede kwartaal van 2026.

5. *Hoe wordt er zonder een integrale visie op de toekomst van het landelijk gebied, of sectorale visie op de landbouw, geborgd dat besluitvorming over het landelijk gebied in lijn is met de gewenste ontwikkeling van de landbouwsector? En op welke manier worden de gevolgen van de huidige beleidskeuzes voor de landbouwsector in kaart gebracht?*

Antwoord

Conform de Omgevingswet stellen Provinciale Staten één integrale omgevingsvisie voor het hele grondgebied vast, waaronder het landelijk gebied. Deze omgevingsvisie omvat de ambities en beleidsdoelen voor de fysieke leefomgeving voor de lange termijn en is onderdeel van het provinciaal omgevingsbeleid. Het omgevingsbeleid bepaalt de richting en het handelen van GS.

Daar waar kaderstellende besluitvorming aan de orde is wordt dit opgenomen in herzieningen van het Omgevingsbeleid die altijd worden voorgelegd aan Provinciale Staten. Inzicht in de gevolgen van beleidsaanpassingen wordt in een Omgevingseffectrapportage (OER) en een Leefomgevingstoets (LOT) gegeven. Daarnaast wordt de doelmatigheid en doeltreffendheid van de beleidsdoelen en -keuzes periodiek geëvalueerd. Voor het beleidsdoel Toekomstbestendige Landbouw staat deze beleidsevaluatie in de Lange Termijn Agenda Omgevingsbeleid geagendeerd voor het derde kwartaal van 2026.

Ondertussen ontstaan in de verschillende gebieden initiatieven die passen binnen het huidige beleid en die bijdragen aan een meer toekomstbestendige landbouwsector, waar de provincie aan bij kan dragen. Vanuit die gebiedspraktijk wordt vervolgens weer waardevolle kennis opgedaan die we kunnen benutten voor verdere beleidsontwikkeling.

6. *Hoe borgt GS dat landbouwbedrijven voldoende fysieke en beleidsmatige ruimte krijgen om te verduurzamen en economisch levensvatbaar te blijven?*

Antwoord

In de OER die is opgesteld voor de Herziening Omgevingsbeleid 2025 is de impact van de voorgestelde beleidsaanpassingen op het agrarisch verdienvermogen inzichtelijk gemaakt en zwaar meegewogen in de totstandkoming van het door GS vastgestelde ontwerp. Onderdeel van deze Herziening 2025 is het voorstel om de onbebouwde ruimte, waaronder landbouwgrond, beter te beschermen tegen stedelijke ontwikkelingen. Dit met de bedoeling dat voldoende ruimte beschikbaar blijft voor prioritaire opgaven, waaronder de ontwikkeling van een toekomstbestendige en veerkrachtige landbouwsector.

In de omgevingsvisie is ook opgenomen dat de landbouwgrond door de provincie wordt beschermd om zo voldoende grond beschikbaar te houden voor een toekomstbestendige landbouw: voor voedselproductie, een realistische extensiveringsopgave en agrarisch natuur- en landschapsbeheer. Nadere uitwerking van deze beleidskeuze is voorzien in de Modulaire herziening landbouw. Verder is in het omgevingsprogramma opgenomen dat GS een flexibele houding aannemen bij het toestaan van experimenten voor multifunctionele en nieuwe vormen van landbouw.

7. *Kan GS toelichten welke werkzaamheden er in de afgelopen maanden zijn verricht aan de landbouwvisie of een dergelijk stuk, mede in het licht van eerdere mededelingen aan Provinciale Staten dat hieraan werd gewerkt?*

Antwoord

Zie ook het antwoord onder vraag 5. GS hebben gewerkt aan de Uitvoeringsagenda Landbouw, ten behoeve van de beleidsrealisatie van het bestaande landbouwbeleid. Daarnaast is gewerkt aan beleidsontwikkeling binnen de Herziening Omgevingsbeleid 2025. Voor de Herziening Omgevingsbeleid 2025 hebben PS in september 2024 de startnotitie vastgesteld. Dit heeft geresulteerd in de Ontwerp Herziening Omgevingsbeleid 2025 die sinds 4 november 2025 tot en met 15 december 2025, samen met de bijbehorend OER, ter inzage ligt. Hierin zijn ook onderdelen opgenomen die relevant zijn voor het landbouwbeleid. Voor beleidsaanpassingen landbouw die meegaan in de volgende herziening (de Modulaire herziening landbouw) wordt nu een startnotitie opgesteld. Daarnaast is gewerkt aan kennisontwikkeling, zoals bijvoorbeeld de ontwikkeling van de stoffenbalans. Op 25 november 2025 bent u hierover nader geïnformeerd aan de hand van de Lid GS-brief "Verkenning stoffenbalans" (PZH-2025-883458302).

8. *De Europese Commissie ontwikkelt momenteel strategische kaders, zoals de visie voor landbouw en voedsel.¹ Op welke manier sluit de provincie op dit moment strategisch aan op deze initiatieven, terwijl er geen integrale visie is op de toekomst van de landbouw in Zuid-Holland?*

Antwoord

Ambtelijk wordt meegedacht aan nieuwe kaders voor de GLB en voor de visie voor landbouw en voedsel. Dit binnen de kaders van het provinciaal omgevingsbeleid.

9. *Erkent GS dat het ontbreken van een landbouwvisie de democratische controle door PS beperkt en beleidskeuzes feitelijk naar GS verschuift?*

Antwoord

Nee, want ieder kaderstellend besluit wordt door Provinciale Staten genomen. GS geven uitvoering aan het landbouwbeleid zoals dat is opgenomen in het omgevingsbeleid. Daarnaast agenderen GS voornemens voor beleidsaanpassing via de Lange Termijn Agenda (LTA) Omgevingsbeleid. Die LTA wordt eveneens door Provinciale Staten vastgesteld. Hierin is geen landbouwvisie geagendeerd, wel een Modulaire herziening landbouw waarvoor de Startnotitie in het tweede kwartaal van 2026 aan Provinciale Staten ter vaststelling wordt voorgelegd.

¹ [Een visie voor landbouw en voedsel | Europese Commissie](#)

10. *Hoe beoordeelt GS het feit dat er op dit moment ingrijpende beslissingen over het landelijk gebied worden genomen met grote langetermijnevolgen, terwijl er nog geen duidelijke provinciale landbouwvisie beschikbaar is?*

Antwoord

Er worden door de Provincie geen andere besluiten genomen dan de herzieningen van het Omgevingsbeleid waar het onderwerp landbouw steeds onderdeel van uit maakt.

Den Haag, 16 december 2025

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
secretaris, voorzitter,

drs. M.J.A. van Bijnen MBA mr. A.W. Kolff